

УДК 339.1:330.341.1:658(477)

Данкевич В. Є.,

dankevych2017@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0522-2927,

Researcher ID: E-3739-2017,

д.е.н., проф., декан факультету права, публічного управління та національної безпеки, Поліський національний університет, м. Житомир

Ахметов І. Р.,

agency.goodwill.ua@gmail.com,

к.е.н., голова ГО “Агенція “Гудвіл””

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ІНТЕРНЕТ-РЕЧЕЙ

***Анотація.** У статті розглядаються питання інноваційного розвитку підприємств сфери послуг на основі використання можливостей Інтернет-речей (IoT). Впровадження IoT у сфері послуг відкриває нові перспективи для підвищення ефективності операційних процесів, поліпшення якості обслуговування та створення додаткової цінності для клієнтів. Висвітлено основні концепції та підходи до використання IoT, а також розглянуто приклади успішного впровадження цих технологій у різних галузях сфери послуг. Досліджено вплив IoT на ключові показники діяльності підприємств сфери послуг, такі як продуктивність, оперативність, точність та безпека. Визначено, що інтеграція IoT-технологій дозволяє забезпечити більш точний моніторинг та контроль ресурсів, оптимізацію управлінських процесів, а також зниження операційних витрат. Важливим аспектом є також підвищення рівня задоволеності клієнтів завдяки більш індивідуалізованому та оперативному обслуговуванню. Особливу увагу приділено аналізу бар'єрів та викликів, із якими стикаються підприємства при впровадженні IoT. До основних проблем віднесено технічні, фінансові та організаційні бар'єри, а також питання конфіденційності та безпеки даних. Запропоновано можливі шляхи подолання цих проблем, зокрема через впровадження відповідних стандартів, розвиток інфраструктури та підвищення рівня цифрової грамотності працівників. У висновках наведено рекомендації щодо стратегії впровадження IoT для інноваційного розвитку підприємств сфери послуг. Підкреслено важливість системного підходу до інтеграції нових технологій, необхідність адаптації організаційної структури та процесів управління, а також розробки нових бізнес-моделей, що враховують потенціал IoT. Визначено перспективи подальших досліджень у цьому напрямку, зокрема вивчення впливу IoT на різні аспекти діяльності підприємств та аналіз успішних практик впровадження.*

Ключові слова: інтернет речей, послуги, інновації, підприємництво, ефективність, торгівля, діджиталізація.

Dankevych V. Ye.,

dankevych2017@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0522-2927,

Researcher ID: E-3739-2017,

Doctor of Economics, Professor, Dean of the Faculty of Law, Public Administration and National Security, Polissia National University, Zhytomyr

Akhmetov I. R.,

agency.goodwill.ua@gmail.com,

Ph.D, Head of the Public Organization “Agency “GOODWILL””

FORMATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SERVICE ENTERPRISES BASED ON THE USE OF INTERNET OF THINGS CAPABILITIES

Abstract. The article addresses the issues of innovative development of service enterprises based on the use of Internet of Things (IoT) capabilities. The implementation of IoT in the service sector opens up new opportunities for improving the efficiency of operational processes, enhancing service quality, and creating additional value for customers. The main concepts and approaches to the use of IoT are highlighted, and examples of successful implementation of these technologies in various service industries are considered. The impact of IoT on key performance indicators of service enterprises, such as productivity, timeliness, accuracy, and security, has been studied. It has been determined that the integration of IoT technologies allows for more precise monitoring and control of resources, optimization of management processes, and reduction of operational costs. An important aspect is also the increase in customer satisfaction due to more personalized and prompt service. Particular attention is paid to the analysis of barriers and challenges faced by enterprises in the implementation of IoT. The main problems include technical, financial, and organizational barriers, as well as issues of data privacy and security. Possible solutions to these problems are proposed, including the implementation of relevant standards, the development of infrastructure, and the improvement of employees' digital literacy. The conclusions provide recommendations for the strategy of IoT implementation for the innovative development of service enterprises. The importance of a systematic approach to the integration of new technologies, the necessity of adapting organizational structures and management processes, and the development of new business models that consider the potential of IoT are emphasized. The prospects for further research in this direction are identified, including the study of the impact of IoT on various aspects of enterprise activities and the analysis of successful implementation practices.

Keywords: Internet of Things, services, innovation, entrepreneurship, efficiency, commerce, digitalization.

JEL Classification: H56

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-77-01>

Постановка проблеми. Формування інноваційного розвитку підприємств сфери послуг на основі використання можливостей Інтернет-речей (IoT) є актуальною темою дослідження у сучасних умовах глобалізації та цифровізації. У сучасному світі інформаційних технологій підприємства сфери послуг стикаються з необхідністю адаптації до швидких змін ринку, задоволення вимог споживачів і підвищення конкурентоспроможності. Інтернет-речей як одна з найбільш перспективних технологій надає нові можливості для оптимізації операцій, підвищення якості обслуговування та створення додаткової цінності для клієнтів.

Однак впровадження IoT у діяльність підприємств сфери послуг супроводжується рядом проблем, які потребують детального аналізу та вирішення. Основними проблемами є технічні бар'єри, такі як забезпечення безперебійної роботи IoT-пристроїв, їх інтеграція з існуючими системами та підтримка високого рівня кібербезпеки. Важливим аспектом є і фінансові витрати на впровадження та підтримку нових технологій, що може бути значною перешкодою для малих та середніх підприємств [1-3].

Організаційні проблеми також мають суттєве значення при залученні IoT. Підприємства повинні адаптувати свої внутрішні процеси та структури до нових умов, що часто потребує значних змін у менеджменті та корпоративній культурі. Необхідно забезпечити підготовку персоналу до роботи з новими технологіями, що вимагає додаткових ресурсів та часу. Водночас відсутність стандартів та

регламентів щодо використання IoT у сфері послуг може ускладнювати процес впровадження та знижувати ефективність використання цих технологій.

Ще однією важливою проблемою є питання конфіденційності та безпеки даних. Використання IoT передбачає збір та обробку великого обсягу даних, що створює ризики витоку конфіденційної інформації та кіберзлочинів. Підприємства повинні розробити ефективні механізми захисту даних, а також дотримуватися вимог законодавства щодо конфіденційності інформації. Це потребує значних інвестицій у кібербезпеку та постійного моніторингу потенційних загроз.

Незважаючи на вказані проблеми, використання можливостей IoT відкриває значні перспективи для інноваційного розвитку підприємств сфери послуг. Інтеграція IoT-технологій дозволяє не тільки підвищити ефективність операційних процесів, але й створити нові бізнес-моделі, орієнтовані на індивідуальні потреби клієнтів. Важливим є також розвиток партнерських відносин із технологічними компаніями та інвесторами, що сприятиме впровадженню інновацій та підвищенню конкурентоспроможності на ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Тематику формування інноваційного розвитку підприємств сфери послуг на основі використання можливостей Інтернет-речей досліджували відомі науковці, що підтверджується численними науковими працями [4-7]. Барна С. С. у роботі "Концепція управління інноваційним розвитком енергосервісних підприємств", опублікованій у 2020 році,

детально розглядає питання управління інноваційним розвитком, що є надзвичайно актуальним для сфери послуг [1]. Автор аналізує концептуальні підходи та пропонує нові методи для оптимізації процесів впровадження інновацій у діяльність підприємств.

Князевич А. О. та Крайчук О. В. у своїй монографії “Механізми управління інноваційним розвитком” досліджують механізми та стратегії управління інноваційним розвитком підприємств [2]. Ця робота є важливим внеском у розуміння комплексного підходу до впровадження інновацій, враховуючи економічні, організаційні та технічні аспекти. Автори пропонують системний підхід до управління інноваціями, що може бути застосований для підвищення ефективності підприємств сфери послуг.

Дослідження Рогози М. Є. та Вергала К. Ю. у монографії “Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми” акцентує увагу на стратегічному управлінні інноваціями [3]. Автори аналізують різні моделі та механізми інноваційного розвитку, що можуть бути адаптовані до потреб підприємств сфери послуг. Вони підкреслюють важливість стратегічного планування та використання сучасних технологій, зокрема Інтернет-речей, для досягнення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на воєнні дії, тематика Індустрії 5.0 залишається надзвичайно актуальною для України, особливо у контексті необхідності швидкої адаптації до нових викликів та умов. Війна накладає унікальні обмеження на економіку та промисловість, однак також стимулює інноваційний розвиток, підштовхуючи до пошуку нетрадиційних рішень та ефективніших способів ведення бізнесу [4-5]. Адаптація до Індустрії 5.0 може сприяти відновленню та модернізації української економіки, забезпечуючи сталість, енергоефективність, а також розвиваючи гнучкі виробничі процеси, які здатні швидко реагувати на змінні потреби ринку та економічного середовища.

У даному контексті використання можливостей Інтернет-речей (IoT) здатне стати ключовим фактором для інноваційного розвитку підприємств сфери послуг. Впровадження IoT у діяльність підприємств дозволяє підвищити ефективність операційних процесів, поліпшити якість обслуговування та створити додаткову цінність для клієнтів. Однак цей процес супроводжується значними технічними, фінансовими та організаційними викликами, що

потребують ретельного аналізу та стратегічного підходу до їх подолання [8-10].

Основними проблемами впровадження IoT у сферу послуг є технічні бар'єри, пов'язані із забезпеченням безперебійної роботи IoT-пристроїв, їх інтеграцією з існуючими системами та підтримкою високого рівня кібербезпеки. Не менш важливими є фінансові витрати на впровадження та підтримку нових технологій, що може стати значною перешкодою для малих та середніх підприємств. Організаційні проблеми також мають велике значення, оскільки підприємства повинні адаптувати свої внутрішні процеси та структури до нових умов, що часто вимагає значних змін у менеджменті та корпоративній культурі.

Виклики, пов'язані з конфіденційністю та безпекою даних, є ще однією серйозною проблемою [13-14]. Використання IoT передбачає збір та обробку великого обсягу даних, що створює ризики витоку конфіденційної інформації та кіберзлочинів. Підприємства повинні розробити ефективні механізми захисту даних, а також дотримуватися вимог законодавства щодо конфіденційності інформації. Це потребує значних інвестицій у кібербезпеку та постійного моніторингу потенційних загроз [11-12].

Незважаючи на зазначені проблеми, використання можливостей IoT відкриває значні перспективи для інноваційного розвитку підприємств сфери послуг. Інтеграція IoT-технологій дозволяє не тільки підвищити ефективність операційних процесів, але й створити нові бізнес-моделі, орієнтовані на індивідуальні потреби клієнтів. Важливим є також розвиток партнерських відносин із технологічними компаніями та інвесторами, що сприятиме впровадженню інновацій та підвищенню конкурентоспроможності на ринку.

Для реалізації зазначеного інноваційного розвитку підприємств сфери послуг на основі використання можливостей Інтернет-речей необхідно покращувати позиції України у рейтингу Глобального інноваційного індексу (GII) (рис. 1). Покращення позицій у цьому рейтингу є ключовим показником спроможності країни до впровадження інноваційних технологій та створення сприятливого середовища для розвитку підприємництва. Глобальний інноваційний індекс оцінює інноваційну діяльність країн за різними показниками, такими як науково-дослідні роботи, людський капітал, інфраструктура, розвиток ринків та бізнесу, а також результати знань та технологій.

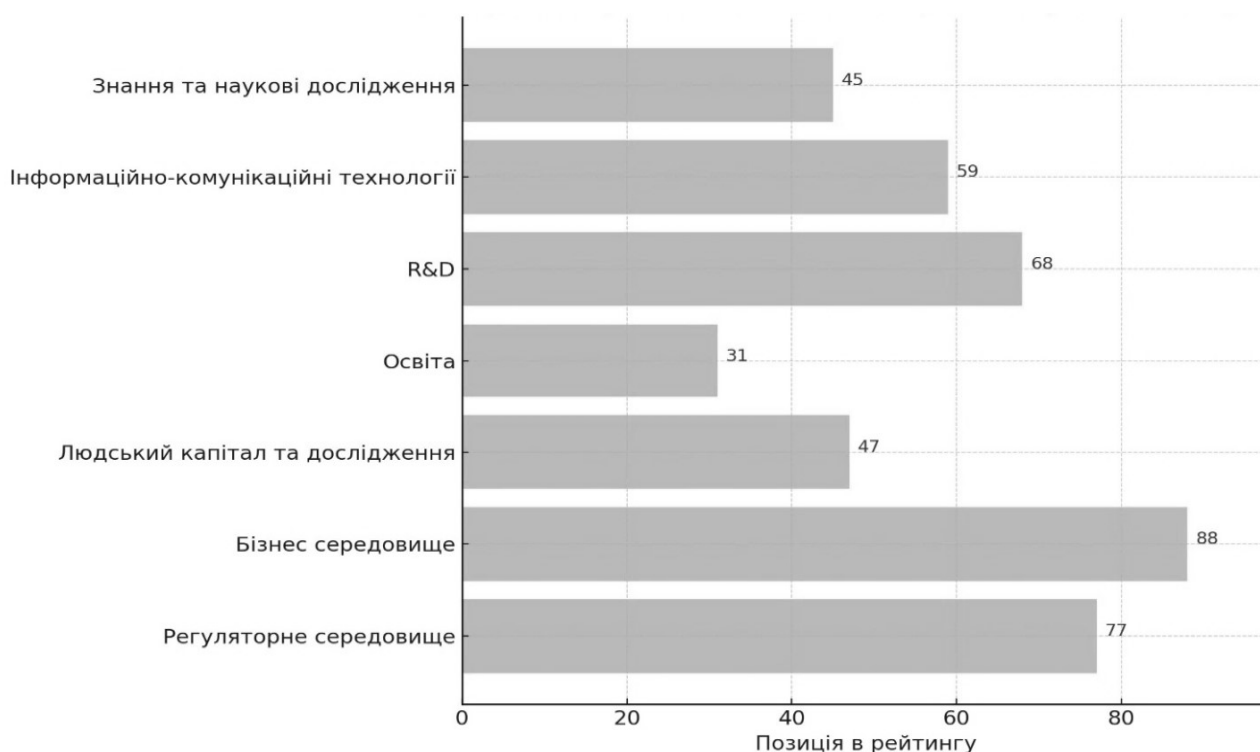

Рис. 1. Позиції України у рейтингу Глобального інноваційного індексу (ГІІ), 2023

Джерело: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f%20ac26b853c0eb&title=InformatsiiniMaterialiSchodoStanuInnovatsiinoiDiialnosti>

Покращення позицій України в ГІІ вимагає комплексного підходу до реформування та розвитку різних секторів економіки. Перш за все необхідно зосередити зусилля на поліпшенні регуляторного середовища, що сприятиме спрощенню процедур для впровадження інновацій та створенню умов для захисту інтелектуальної власності. Інвестиції в науково-дослідну діяльність та розвиток людського капіталу є критично важливими для забезпечення високого рівня компетентності та інноваційної спроможності підприємств.

Розвиток інфраструктури, включаючи цифрову інфраструктуру, є ще одним важливим напрямком. Створення сучасних технологічних платформ та мережових рішень сприятиме інтеграції IoT у різні сфери діяльності, зокрема у сферу послуг. Підтримка розвитку малого та середнього бізнесу через фінансові стимули та програми підтримки інновацій також є необхідною для забезпечення конкурентоспроможності українських підприємств на глобальному ринку.

Нарешті, необхідно активізувати міжнародну співпрацю та інтеграцію в глобальні інноваційні мережі. Участь у міжнародних проєктах, обмін досвідом та залучення іноземних інвестицій можуть значно прискорити процес інноваційного розвитку. Всі ці заходи сприятимуть покращенню позицій України у Глобальному інноваційному

індексі, що, в свою чергу, забезпечить умови для ефективного впровадження Інтернет-речей та інших інноваційних технологій у сферу послуг.

Динаміка рейтингів України за чотирма найбільш популярними підходами до оцінки інноваційної спроможності за 2015-2022 рр. – Глобальний інноваційний індекс (ГІІ), Глобальний індекс стартапів і корпоративних інновацій (GSII), Глобальний індекс конкурентоспроможності (GICT), Індекс знань і інновацій (КІІ) – демонструє, що наша держава займає досить скромні місця, хоча останніми роками спостерігається тенденція до покращення деяких позицій (рис. 2). Наприклад, у міжнародному рейтингу GSII у 2022 році Україна увійшла до топ-50 зі 180 країн світу, що є значним досягненням.

У 2022 році Україна зайняла 57-ме місце серед 132 країн у світовому рейтингу інноваційної діяльності (ГІІ), що свідчить про зміни порівняно з попередніми роками. Зокрема, порівняно з 2021 роком, коли Україна посідала 49-те місце, спостерігається певне погіршення позицій. У контексті Європи Україна опинилася на 34-му місці серед 39 країн, що демонструє відставання від більшості європейських держав у сфері інноваційної активності.

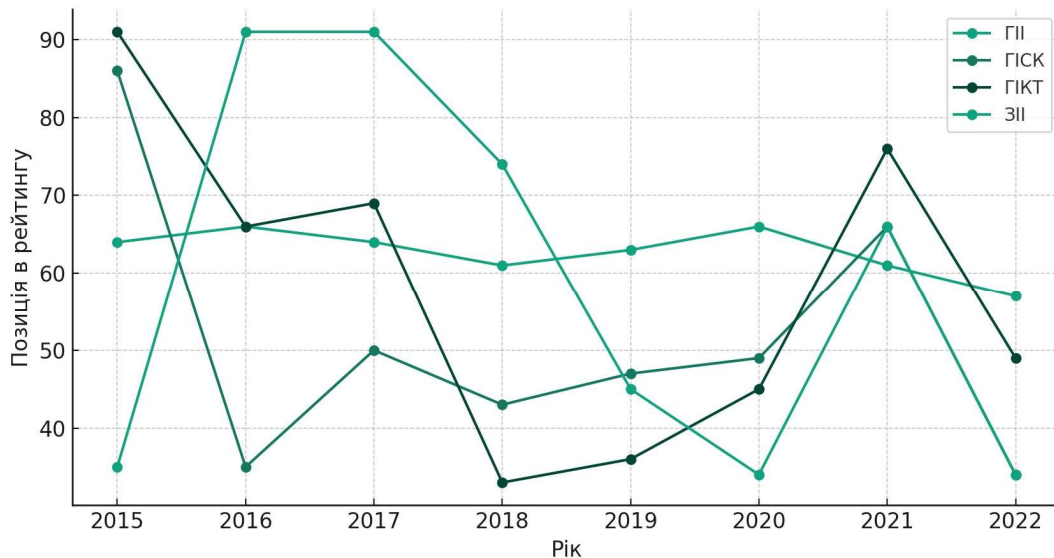

Рис. 2. Рейтинги України за індексами інноваційної спроможності

Джерело: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f%20ac26b853c0eb&title=InformatsiiniMaterialiSchodoStanuInnovatsiinoiDiialnosti>

Проте, аналізуючи положення України у групі країн із рівнем доходів нижче середнього, можна відзначити значно краще становище. У даній категорії Україна зайняла 4-те місце, що вказує на високий рівень інноваційної діяльності порівняно з країнами зі схожим рівнем доходу. Це підкреслює потенціал України у розвитку інновацій та її конкурентоспроможність на міжнародних ринках у певних секторах.

Для реалізації інноваційного розвитку підприємств сфери послуг на основі використання можливостей Інтернет-речей необхідно покращувати позиції України у рейтингу Глобального інноваційного індексу (ГІІ). Покращення позицій у цьому рейтингу є ключовим показником спроможності країни до впровадження інноваційних технологій та створення сприятливого середовища для розвитку підприємництва. Глобальний інноваційний індекс оцінює інноваційну діяльність країн за різними показниками, такими як науково-дослідні роботи, людський капітал, інфраструктура, розвиток ринків та бізнесу, а також результати знань та технологій.

Покращення позицій України в ГІІ вимагає комплексного підходу до реформування та розвитку різних секторів економіки. Перш за все необхідно зосередити зусилля на поліпшенні регуляторного середовища, що сприятиме спрощенню процедур для впровадження інновацій та створенню умов для захисту інтелектуальної власності. Інвестиції в науково-дослідну діяльність та розвиток людського капіталу є критично важливими для забезпечення високого рівня компетентності та інноваційної спроможності підприємств.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Виходячи з проведеного дослідження, можна зробити кілька ключових висновків щодо формування інноваційного розвитку підприємств сфери послуг на основі використання

можливостей Інтернет-речей (IoT). По-перше, впровадження IoT-технологій у сферу послуг є надзвичайно перспективним напрямком, який може суттєво підвищити ефективність операційних процесів, покращити якість обслуговування та створити додаткову цінність для клієнтів. По-друге, попри наявні технічні, фінансові та організаційні виклики, інтеграція IoT здатна сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств на національному та міжнародному ринках.

Для успішного впровадження IoT у діяльність підприємств сфери послуг необхідно вжити низку заходів. Перш за все слід зосередити зусилля на поліпшенні регуляторного середовища, що включає спрощення процедур для впровадження інноваційних технологій, створення умов для захисту інтелектуальної власності та забезпечення високого рівня кібербезпеки. Крім того, важливо інвестувати у науково-дослідну діяльність та розвиток людського капіталу, що забезпечить високий рівень компетентності та інноваційної спроможності працівників.

Одним із важливих кроків є розвиток цифрової інфраструктури, що включає створення сучасних технологічних платформ та мережеских рішень, які сприятимуть інтеграції IoT у різні сфери діяльності. Підтримка малого та середнього бізнесу через фінансові стимули та програми підтримки інновацій також є необхідною для забезпечення конкурентоспроможності українських підприємств на глобальному ринку. Важливим аспектом є також активізація міжнародної співпраці та інтеграція в глобальні інноваційні мережі, що сприятиме обміну досвідом та залученню іноземних інвестицій.

Покращення позицій України у Глобальному інноваційному індексі (ГІІ) є ключовим показником спроможності країни до впровадження інноваційних технологій та створення сприятливого середовища для розвитку підприємництва. Це вимагає

комплексного підходу до реформування та розвитку різних секторів економіки, включаючи регуляторне середовище, науково-дослідну діяльність, людський капітал та інфраструктуру. Реалізація цих заходів забезпечить умови для ефективного впровадження Інтернет-речей та інших інноваційних технологій у сферу послуг, що сприятиме сталому економічному розвитку України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барна С. С. Концепція управління інноваційним розвитком енергосервісних підприємств. *Інноваційна економіка*. 2020. № 3-4. С. 71-77.
2. Князевич А. О., Крайчук О. В. Механізми управління інноваційним розвитком : моногр. Рівне : РДГУ, 2011. 133 с.
3. Рогоза М. Є., Вергал К. Ю. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми : монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 136 с.
4. Корнілова Н. В. Методологічні аспекти формування інноваційної стратегії розвитку підприємства сфери послуг. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 6. С. 107.
5. W. Chan Kim, Renee Mauborgne. Value Innovation: The Strategic Logic of High Growth. *Carlson School of Management*. URL: <http://www.csom.umn.edu/assets/2435.pdf>.
6. Ціннісна інновація. URL: <http://www.strategy.com.ua>.
7. Пілюшенко В. Л., Аракелова І. О. Стратегія інноваційного управління сферою послуг на основі маркетингового підходу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 4. С. 133-142.
8. Підсумковий документ Міжнародної конференції з питань відновлення України (URC 2022) "Декларація Лугано". Лугано. 4-5 липня 2022 року. URL: <https://ua.urb2022.com/materiali-konferentsiyi>.
9. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. Верховна Рада України : *Офіційний веб-портал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
10. Писаренко Т. В., Куранда Т. К. та ін. Реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та отримані результати у 2021 р.: аналітична довідка. Київ : УкрІНТЕІ, 2022. 53 с.
11. Вишлінський Г., Репко М. та ін. Економіка України під час війни: звіт за жовтень 2022. Центр економічної стратегії, German Economic Team, 22 с.
12. Skydan O. V., Dankevych V. Ye., Fedoniuk T. P., Dankevych Ye.M, Yaremova M. I. European green deal: Experience of food safety for Ukraine. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 2022, 9(2). P. 63-71.
13. Dankevych A., Dankevych V., Levchenko Y. EU integration and the business efficiency of the quality control system of dairy products: The dilemma of ukrainian enterprises. *Recent Trends in Business and*

Entrepreneurial Ventures. Nova Science Publishers, Inc. 2023. Pp. 61-83.

14. Nimko O., Ohorodnyk V., Dankevych V., Doronina I. E-governance and Corruption Perception: Global Insights and Ukraine's Context During War and Displacement. *Pakistan Journal of Criminology*. Vol. 16, No. 03, July-September 2024. P. 223-244.

REFERENCES

1. Barna, S. S. (2020), Kontseptsiiia upravlinnia innovatsijnym rozvytkom enerhoservisnykh pidpryemstv, *Innovatsijna ekonomika*, № 3-4, s. 71-77.
2. Kniaveznych, A. O. and Krajchuk, O. V. (2011), Mekhanizmy upravlinnia innovatsijnym rozvytkom : monohr., RDHU, Rivne, 133 s.
3. Rohoza, M. Ye. and Verhal, K. Yu. (2011), Stratehichnyj innovatsijnij rozvytok pidpryemstv: modeli ta mekhanizmy : monohrafiia, RVV PUET, Poltava, 136 s.
4. Kornilova, N. V. (2015), Metodolohichni aspekty formuvannia innovatsijnoi stratehii rozvytku pidpryemstva sfery posluh, *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu*, № 6, s. 107.
5. W. Chan Kim, Renee Mauborgne. Value Innovation: The Strategic Logic of High Growth. *Carlson School of Management*, available at: <http://www.csom.umn.edu/assets/2435.pdf>.
6. Tsinnisna innovatsiia, available at: <http://www.strategy.com.ua>.
7. Piliushenko, V. L. and Arakelova, I. O. (2013), Stratehiia innovatsijnoho upravlinnia sferoiu posluh na osnovi marketynhovoho pidkhodu, *Marketynh i menedzhment innovatsij*, № 4, s. 133-142.
8. Pidsumkovyj dokument Mizhnarodnoi konferentsii z pytan' vidnovlennia Ukrainy (URC 2022) "Deklaratsiia Luhano". Luhano. 4-5 lypnia 2022 roku, available at: <https://ua.urb2022.com/materiali-konferentsiyi>.
9. Stratehiia rozvytku sfery innovatsijnoi diial'nosti na period do 2030 roku. Skhvaleno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 lypnia 2019 r. № 526-r. *Verkhovna Rada Ukrainy : Ofitsijnyj veb-portal parlamentu Ukrainy*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
10. Pysarenko T. V., Kuranda T. K. ta in. (2022), Realizatsiia priorytetnykh napriamiv rozvytku nauky i tekhniky ta otrymani rezul'taty u 2021 r.: analitychna dovidka, *UkrINTEI*, Kyiv, 53 s.
11. Vyshlins'kyj H., Repko M. ta in. *Ekonomika Ukrainy pid chas vijny: zvit za zhovten' 2022*. Tsentr ekonomichnoi stratehii, German Economic Team, 22 s.
12. Skydan O. V., Dankevych V. Ye., Fedoniuk T. P., Dankevych Ye.M, Yaremova M. I. (2022), European green deal: Experience of food safety for Ukraine, *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 9(2), p. 63-71.
13. Dankevych A., Dankevych V. and Levchenko Y. (2023), EU integration and the business efficiency of the quality control system of dairy products: The dilemma of ukrainian enterprises. *Recent*

Trends in Business and Entrepreneurial Ventures, *Nova Science Publishers, Inc.*, pp. 61-83.

14. Nimko O., Ohorodnyk V., Dankevych V. and Doronina I. E-governance and Corruption Perception: Global Insights and Ukraine's Context During War and Displacement, *Pakistan Journal of*

Criminology, Vol. 16, No. 03, July-September 2024, p. 223-244.

Стаття надійшла до редакції 23 квітня 2024 року